

Temanotat

Afghanistan: Sikkerhetssituasjonen i provinsen Kabul

© Landinfo 2016

Materialet i denne publikasjonen er omfattet av åndsverklovens bestemmelser. Uten særskilt avtale med Landinfo er enhver eksemplarfremstilling og tilgjengeliggjøring bare tillatt i den utstrekning det er hjemlet i lov.

Alle henvendelser om Landinfos rapporter kan rettes til:

Landinfo
Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon

Storgata 33 A

Postboks 8108 Dep

N-0032 Oslo

Tel: 23 30 94 70

E-post: landinfo@landinfo.no

www.landinfo.no

Om Landinfos temanotater

Utlendingsforvaltningens fagenhet for landinformasjon (Landinfo) innhenter og analyserer informasjon om samfunnsforhold og menneskerettigheter i land som Utlendingsdirektoratet (UDI), Utlendingsnemnda (UNE) og Justis- og beredskapsdepartementet har behov for kunnskap om.

Landinfos temanotater er basert på opplysninger fra nøye utvalgte kilder. Opplysningene er behandlet i henhold til [anerkjente kvalitetskriterier for landinformasjon](#) og [Landinfos retningslinjer for kilde- og informasjonsanalyse](#).

Temanotatene bygger på både skriftlig og muntlig kildemateriale. En del av informasjonen som formidles, er innhentet gjennom samtaler med kilder på informasjonsinnhentingsreiser. Landinfo tilstreber bredde i kildetilfanget, og så langt mulig er det innhentet informasjon fra kilder som arbeider uavhengig av hverandre. Alt benyttet kildemateriale er fortløpende referert i temanotatene. Hensyn til enkelte kilders ønske om anonymitet er ivarettatt.

Notatene gir ikke et uttømmende bilde av temaene som undersøkes, men belyser problemstillinger som er relevante for UDIs og UNEs behandling av utlendingssaker.

Landinfo er en faglig uavhengig enhet, og informasjonen som presenteres, kan ikke tas til inntekt for et bestemt syn på hva praksis bør være i utlendingsforvaltningens behandling av søknader. Landinfos temanotater gir heller ikke uttrykk for norske myndigheters syn på de forhold og land som omtales.

About Landinfo's reports

The Norwegian Country of Origin Information Centre, Landinfo, is an independent body within the Norwegian Immigration Authorities. Landinfo provides country of origin information (COI) to the Norwegian Directorate of Immigration (Utlendingsdirektoratet – UDI), the Immigration Appeals Board (Utlendingsnemnda – UNE) and the Norwegian Ministry of Justice and Public Security.

Reports produced by Landinfo are based on information from carefully selected sources. The information is collected and analysed in accordance with [common methodology for processing COI](#) and [Landinfo's internal guidelines on source and information analysis](#).

To ensure balanced reports, efforts are made to obtain information from a wide range of sources. Many of our reports draw on findings and interviews conducted on fact-finding missions. All sources used are referenced. Sources hesitant to provide information to be cited in a public report have retained anonymity.

The reports do not provide exhaustive overviews of topics or themes, but cover aspects relevant for the processing of asylum and residency cases.

Country of Origin Information presented in Landinfo's reports does not contain policy recommendations nor does it reflect official Norwegian views.

SUMMARY

Insurgents have carried out a number of complex attacks in Kabul city during 2016. Although the number of attacks has decreased compared to recent years, the number of civilian casualties (killed and injured) as a result of the attacks is increasing.

Daesh is a new actor among the insurgent groups and is responsible for at least three attacks in Kabul city in 2016. Unlike the Taliban, who primarily attacks the authorities and security forces, Daesh' attacks are targeted towards civilians and Shia Muslims. There is considerable fear and concern that the armed conflict shall gain a more sectarian profile.

Conflict-related violence outside the capital is concentrated on the road networks.

SAMMENDRAG

Opprørere har gjennomført en rekke komplekse angrep i Kabul by i løpet av 2016. Selv om antallet angrep er redusert sammenlignet med de siste årene, stiger antallet sivile tap (drepte og skadde) som følge av angrepene.

Daesh er en ny aktør blant opprørsgruppene, og er ansvarlig for minst tre angrep i Kabul by i 2016. I motsetning til Taliban, som primært angriper myndighetsmål og sikkerhetsstyrker, retter Daesh angrepene mot sivile, shia-muslimske mål. Det er betydelig frykt og bekymring for at den væpnede konflikten skal dreies i en mer sekterisk retning.

Den konfliktrelaterte volden utenfor hovedstaden er konsentrert om veinettet.

INNHold

1. Innledning og kommentar om kildegrunnlag.....	6
2. Geografi og befolkning	7
3. Historisk konfliktkontekst.....	7
4. Tilstedeværelse av opprørsgrupper.....	8
5. Konfliktdynamikk og konfliktnivå i ulike distrikter	9
5.1 Kabul by	10
5.1.1 De største angrepene.....	11
5.2 Paghman-distriktet og hovedveien til Kandahar-provinsen.....	14
5.3 Surobi-distriktet og hovedveien til Jalalabad og Pakistan.....	14
5.4 Andre distrikter i Kabul-provinsen.....	15
6. Konfliktdynamikkens konsekvenser for sivilbefolkningen	16
6.1 Komplekse angrep	16
6.2 IEDer	17
6.3 Bakkekamper	17
6.4 Målrettede drap (targeted killings)	18
6.5 Kriminalitet og kidnappinger.....	18
7. Internt fordrevne (IDPer) og returnerte.....	19
8. Referanser.....	20

1. INNLEDNING OG KOMMENTAR OM KILDEGRUNNLAG

Dette temanotatet er del av en serie notater og responser om sikkerhetssituasjonen i 15 ulike provinser i Afghanistan, som er under utarbeidelse av Landinfo høsten/vinteren 2016 på oppdrag for Utlendingsdirektoratet (UDI). Notatet omhandler sikkerhetssituasjonen i Kabul by og provins i perioden januar til november 2016, og har et særlig fokus på situasjonen for sivilbefolkningen.¹

Sikkerhetssituasjonen i Afghanistan er flytende og uoversiktlig, og kan endre seg raskt. Det er utfordrende å skaffe pålitelig informasjon og sammenlignende datamateriale over tid. Dette gjelder både for områder der det er pågående kamper og hvor tilgangen til kilder og informasjon er liten, og for områder der det generelt foreligger lite informasjon på grunn av områdets begrensede relevans i en større politisk, sikkerhets- eller samfunnsmessig kontekst.

Landinfo benytter informasjon fra et bredt spekter av kilder; fra internasjonale og nasjonale organisasjoner, til myndigheter og media. Samtidig er det Landinfos erfaring at ved dybdeanalyse av enkelte provinser og spesifikke tema, kan det være vanskelig å få et så bredt kildegrunnlag som ønskelig. Av sikkerhetsmessige hensyn, er enkelte kilder anonymisert.

Den internasjonale tilstedeværelsen i Kabul by er omfattende. De fleste afghanske medier har hovedkontor i byen, og utenlandske journalister og reportere som reiser til Afghanistan, vil som regel ha Kabul som base. Bruken av sosiale medier har økt de siste årene og alvorlige sikkerhetshendelser blir raskt fanget opp av slike medier. I mange andre provinser, kan den vanskelige sikkerhetssituasjonen og dårlig tilgjengelighet grunnet sikkerhetssituasjonen, føre til at kildetilfanget er begrenset. Dette er i mindre grad tilfellet når det gjelder Kabul – særlig i byen, men også i distriktene for øvrig. Det er likevel en utfordring at kilder som rapporterer om situasjonen kan ha en agenda. Eksempelvis kan det være tilfelle hva gjelder lokale eller sentrale myndigheter: sikkerhetsutfordringene i et område kan overdrives for å få økte ressurser (se Landinfo 2015). Samlingsregjeringen i Kabul kan også ha behov for å skjønne situasjonen for å vise handlekraft i bekjempelsen av opprøret, for å på den måten få støtte i befolkningen og fortsatt økonomisk bistand fra det internasjonale samfunnet.

Kildegrunnlaget er uansett begrenset hva angår tallmateriale. Landinfo kjenner ikke til etterrettelige kilder som systematisk sammenstiller og rapporterer om sikkerhetssituasjonen for sivile afghanere på provinsnivå, heller ikke i Kabul by og provins. I de tilfellene Landinfo har valgt å presentere tallmateriale, bør tallene anses som indikative snarere enn absolutte. Det er videre en generell utfordring at kun et fåtall kilder har et særskilt fokus på sikkerhetssituasjonen for sivilbefolkningen. Beskrivelser av konfliktnivå og -dynamikk blir derfor nyttet som proxy-indikatorer.

¹ OCHAs kart over provinsen og distriktene (OCHA 2014) finnes som vedlegg til temanotatet (nederst), og kan også gjenfinnes her (som gir mulighet til å forstørre kartet): <https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/Kabul.pdf>.

Informasjonen som presenteres er ikke uttømmende, og Landinfo har valgt ut eksempler vi mener illustrerer situasjonen. En mer omfattende redegjørelse for kildegrunnet finnes i Landinfos notat *Afghanistan: Sikkerhetssituasjonen i provinsen Nangarhar* (Landinfo 2016b).

2. GEOGRAFI OG BEFOLKNING

Kabul by og provins ligger i det sentrale Afghanistan. I sør grenser provinsen mot Logar-provinsen og i sørøst mot Nangarhar-provinsen, i sørvest mot Wardak-provinsen, i nord mot provinsene Parwan og Kapisa, samt i øst mot Laghman-provinsen.

Kabul by er landets hovedstad, og har hatt en eksplosiv befolkningsvekst i årene etter Taliban-regimets fall høsten 2001. Bakgrunnen for den store befolkningsøkningen er stor tilflytting fra landsbygda,² samtidig som mange av de om lag seks millioner menneskene som har returnert fra land i nærområdene etter 2001, har etablert seg i Kabul. Fra å være en by med om lag én million innbyggere i 2001, anslås antallet innbyggere å være mellom 3 og 6 millioner per 2016. Det har ikke vært folketelling i Afghanistan siden 1979, og alt tallmateriale om befolkning og bosettingsmønster er basert på estimater og anslag, ikke statistikk. Ifølge estimatene til det afghanske statistiske sentralbyrået (Central Statistics Organisation/CSO) har Kabul by om lag 3,3 millioner innbyggere, mens hele Kabul provins har anslagsvis 4 millioner innbyggere (CSO 2013).

Provinsen består foruten Kabul av fjorten distrikter: Bagrami, Char Asiab, Deh Sabz, Farza, Guldara, Istalif Kalakan, Khaki Jabbar, Mir Bacha Kot, Mussahi, Paghman, Qarabagh, Shakardara og Surobi. Alle etniske grupper er representert i Kabul by, mens befolkningen i provinsens øvrige distrikter hovedsakelig består av pashtunere, tadsjikere og hazaraer. I de sørlige og østlige distriktene utgjør pashtunere majoriteten, mens tadsjikere er i majoritet i de nordlige distriktene.

Kabul by er en av verdens høyestliggende hovedsteder, på om lag 1800 meter over havet. Kabul provins har et utpreget innlandsklima med varme somre og kalde vintre (Encycloædia Iranica u.å.).

3. HISTORISK KONFLIKTKONTEKST

Taliban-regimet falt høsten 2001. Under en stor internasjonal konferanse i Bonn i desember 2001, forpliktet det internasjonale samfunnet seg til å delta i gjenoppbyggingen av den afghanske staten. FNs sikkerhetsråd besluttet 20. desember

² Det er bred enighet om at det foregår en sterk urbanisering i Afghanistan, men det er uenighet om omfanget og tempo. En nasjonal tenketank hevdet i samtale med Landinfo at den sterke urbaniseringen det siste tiåret har medført at tilnærmet halvparten av befolkningen bor i de urbane sentrene (samtale i Kabul, oktober 2013). Afghanske myndigheter uttalte i 2014 at om lag hver fjerde afghaner bor i en by, men de forventer at andelen vil øke raskt i kommende år (Government of the Islamic Republic of Afghanistan 2015, s. 2).

2001 (resolusjon 1386) å etablere en ny internasjonal styrke, ISAF (International Security Assistance Force), som ble gitt mandat til å støtte den afghanske overgangsregjeringen med å ivareta sikkerheten (UN Security Council 2001). Mandatet var i første omgang avgrenset til Kabul og omkringliggende områder.

Sikkerhetssituasjonen i Kabul ble i tiden like etter 2001 beskrevet som rolig og stabil, med få registrerte sikkerhetshendelser. Dette endret seg gradvis i negativ retning. Selvmordsangrep var lenge en lite anvendt angrepsmetode i Afghanistan. Noen få sporadiske selvmordsangrep ble registrert fra 2003, men først fra 2006 begynte opprørsgruppene å bruke slike angrep relativt hyppig. Angrepene har særlig blitt benyttet i Kabul by og enkelte andre store byer (UNAMA 2007, s. 42, 43). Det var merkbart i Kabul-provinsen at Taliban og andre væpnede opprørsgrupper intensiverte virksomheten i store deler av landet etter 2006. Det er bred enighet om at utviklingen av sikkerhetssituasjonen har vist en negativ trend de siste ti årene.

Afghanske sikkerhetsstyrker, ANSF, overtok hovedansvaret for sikkerheten i Kabul by fra august 2008. Det er stor tilstedeværelse av afghanske sikkerhetsstyrker i byen, for å kontrollere og beskytte institusjoner som er vitale for den afghanske staten. Det er etablert en såkalt «ring of steel» rundt byen, som består av kontrollposter hvor kjøretøy og personer som tar seg inn i byen kontrolleres. Det er bygget murer og fysiske sperringer for å beskytte viktige institusjoner. Tiltakene forhindrer imidlertid ikke at lastebiler fullastet av sprengstoff lykkes med å ta seg inn i byen, slik tilfellet var 19. april 2016.

ANSF har etablert en egen spesialenhet innen politiet, Crisis Response Unit (CRU), som er særlig trent på kontraterrorvirksomhet. Enheten er stasjonert i Kabul. De rykker ut ved høyprofilerte, komplekse angrep, kidnappingssituasjoner etc. (SOF News 2016).

4. TILSTEDEVÆRELSE AV OPPRØRSGRUPPER

Taliban er den viktigste opprørsgruppen i Kabul by og provins, og står bak en stor andel av angrepene som gjennomføres. De store, komplekse angrepene er som hovedregel planlagt og godkjent av Talibans øverste ledelse.³ Slike angrep er designet for å synliggjøre opprørsbevegelsen styrke og relevans, både nasjonalt og internasjonalt. Ifølge Afghanistan-eksperten Antonio Giustozzi (seminar i Landinfo, november 2015) har Taliban solid tilstedeværelse i Kabul by, og de har gode etterretningsnettverk.

Haqqani-nettverket anses å være arkitekten bak mange av de mest komplekse og spektakulære angrepene i Kabul by de siste årene. Nettverket har tradisjonelt ikke operert under Talibans kommandostruktur, men det er utvilsomt tette bånd mellom de to grupperingene. Båndene ble ytterligere styrket da Sirajuddin Haqqani ble utnevnt som Taliban-bevegelsens nestleder sommeren 2015, etter at det ble offentlig

³ UNAMA definerer et komplekst angrep som et koordinert angrep, som inkluderer en selvmordsenhet (på kropp eller kjøretøy), og mer enn en angriper og ett angrepsvåpen. Alle de tre elementene må være til stede for at angrepet skal anses som komplekst (UNAMA & OHCHR 2016, s. 4).

kjent at Mullah Omar var død (Kumarsen 2015). Selv om Haqqani-nettverket består av et begrenset antall personer, er de til gjengjeld godt trent og effektive. Giustozzi omtaler Haqqani-nettverket som profesjonelle, som kun angriper de «store» høyprofilerte målene. Nettverket skal også være dyktige på etterretningsvirksomhet (Giustozzi, seminar i Landinfo, november 2015).

Daesh⁴ har lenge blitt ansett å være geografisk begrenset til Nangarhar-provinsen, og hovedandelen av angrepene de gjennomfører, finner sted i Nangarhar. Fra sommeren 2016 har imidlertid bevegelsen gjennomført minst tre angrep i Kabul by (se blant annet Osman 2016b; BBC 2016c); alle rettet mot shia-muslimer. Taliban har fordømt angrepene.

Analytikere har ulik oppfatning av hvorvidt Daesh har egne operative grupper/celler i Kabul by eller provins. Institute for the Study of War (ISW) mener det er grunn til å tro at angrepene i Kabul ble utført av Daesh-krigere som holder til i Nangarhar: «[...] ISIS militants are using their sanctuaries in Nangarhar Province to launch spectacular attacks in Kabul» (ISW 2016). I en artikkel fra oktober 2016 argumenterer analytikeren Borham Osman i Afghanistan Analysts Network derimot for at angrepene viser at Daesh har operativ tilstedeværelse i Kabul by, og at de antagelig har minst tre aktive celler i ulike deler av byen. Han mener for øvrig at angrepene viser at gruppen foreløpig ikke er særlig sofistikert. Selv om angrepene var svært dødelige, krevde de ikke mye planlegging og koordinering. Det første angrepet ble utført av to personer med selvmordsvester som gikk inn i en tett og stor folkemengde, mens det andre ble utført av personer med skytevåpen som tok seg inn i en moske (Osman 2016b). Det tredje angrepet ble utført av en selvmordsbomber (BBC 2016c).

Den militante fløyen av Hezb-e Islami har også hatt tilstedeværelse i Kabul, selv om gruppen de siste årene har operert i skyggen av Taliban og Haqqani-nettverket. Hezb-e Islami har ikke gjennomført angrep i Afghanistan og Kabul siden 2013 (AP, som gjengitt i EASO 2016c, s. 32). For øvrig inngikk Hezb-e Islami og afghanske myndigheter en fredsavtale i september 2016 (Al Jazeera 2016b).

5. KONFLIKTDYNAMIKK OG KONFLIKTNIVÅ I ULIKE DISTRIKTER

Konfliktmønster- og dynamikk arter seg ulikt i urbane og rurale områder, og det gjelder også for Kabul-provinsen. Hovedtrusselen for sivilbefolkningen i Kabul by er at de kan bli tilfeldige ofre i selvmordsangrep og/eller komplekse angrep. Disse er ofte rettet mot høyprofilerte og strategisk viktige mål og institusjoner. Den konfliktrelaterte volden utenfor selve hovedstaden er i stor grad konsentrert om veinettet. Det går viktige hovedtransportårer gjennom distriktene Surobi og

⁴ Islamic State in Iraq and the Levant - Khorasan Province (ISIL-KP), Islamic State Khorasan Province (ISKP) og Daesh er alle navn ulike kilder benytter på bevegelsen. I Afghanistan brukes hovedsakelig det arabiske akronymet Daesh. Det blir også benyttet gjennomgående i temanotatene og responsene i denne serien.

Paghman, og her er også antallet registrerte sikkerhetshendelser høyere enn i de øvrige distriktene i provinsen.

Ifølge en anonym kilde med Afghanistans sikkerhetssituasjon som spesialfelt (som gjengitt i EASO 2016a, s. 41, 45) var det i perioden 1. september 2015 til 31. mai 2016 registrert 151 sikkerhetshendelser i Kabul by, mens det i provinsen for øvrig var registrert 161 hendelser i samme periode.

Selv om de høyprofilerte angrepene får størst oppmerksomhet både nasjonalt og internasjonalt, er 80 prosent av alle sikkerhetshendelsene i provinsen lavintensitetshendelser – som skyting med håndvåpen eller raketter (RPG)⁵ (internasjonal kilde, e-post 2016). Sikkerhetsstyrkene er mål for de aller fleste opprørsinitierte angrepene.

Myndighetene har i løpet av 2016 kontrollert brorparten av provinsens territorium.⁶ En internasjonal kilde betegner imidlertid Surobi-distriktet som omstridt.⁷ Ifølge den samme kilden har det ikke vært rettet angrep mot noen av distriktssentrene i provinsens distrikter, heller ikke i Surobi (internasjonal kilde, e-post 2016).

5.1 KABUL BY

Som landets hovedstad, har Kabul by en rekke høyprofilerte myndighetsinstitusjoner – som ministerier, direktorater, parlamentet, presidentpalasset etc. I tillegg er den internasjonale tilstedeværelsen representert med utenriksstasjoner, sikkerhetsfirmaer og militær tilstedeværelse. Dette medfører at Kabul by er et yndet sted for opprørernes aksjoner og angrep. Høyprofilerte, komplekse angrep er designet for å få overskrifter i verdenspressen.

Det var i perioden fra januar til ultimo august 2016 en reduksjon i antallet høyprofilerte, komplekse selvmordsangrep i Kabul by sammenlignet med tidligere år. Mens det i de siste årene i gjennomsnitt har vært to til tre komplekse angrep i måneden, ble det i de første åtte månedene av 2016 gjennomført ett til to angrep per måned. Ved månedsskiftet august/september 2016 var det gjennomført 14 komplekse angrep (fire av disse i august), hvilket representerte en nedgang sammenlignet med samme periode i 2015, da det ble gjennomført 22 komplekse selvmordsangrep i byen. I samme periode i 2014 var tallet 18 (internasjonal kilde, e-post 2016).

Det kan være ulike grunner til at Taliban har hatt lite fokus på Kabul by sammenlignet med tidligere år. Da Landinfo besøkte Kabul i april 2016, pekte en velinformert internasjonal organisasjon (samtale i Kabul, april 2016) på at konflikten utspilles først og fremst i Helmand-provinsen, men også i provinsen Kunduz. Taliban har antagelig prioritert å forflytte mannskaper til konflikten «episentre». I tillegg har Taliban brukt mye ressurser på å bekjempe Daesh i Nangarhar-provinsen.

⁵ RPG er forkortelse for «rocket propelled grenade», altså rakett-drevet granat.

⁶ Landinfo forstår begrepet «myndighetskontroll» i denne konteksten som at sikkerhetsstyrkene er tilstedeværende og i all hovedsak har «militær»/sikkerhetsmessig kontroll over området. I hvilken grad andre myndighetsfunksjoner blir utført, vil variere. I tillegg til støtte fra lokalbefolkningen, vil det blant annet avhenge av myndighetens kapasitet, ressurstilgang og korrupsjonsnivå.

⁷ Slik Landinfo forstår informasjonen, betyr «omstridt» at myndighetene er til stede i egne bygninger i distriktssenteret, men at sikkerhetsstyrkene møter motstand i større eller mindre deler av territoriet utenfor distriktssenteret.

Opprørsaktiviteten i byen økte fra begynnelsen av september. En forklaring på taktskiftet kan være giverlandskonferansen for Afghanistan i Brussel den 4. og 5. oktober 2016. Taliban ønsker i forkant av slike begivenheter å synliggjøre at de kan sette dagsorden, at de har styrke og kapasitet til å angripe myndigheter og sikkerhetspersonell, selv i hjertet av Kabul by. Det er likevel viktig å understreke at selv om det er nedgang i antallet komplekse angrep i Kabul by i 2016, har enkelte av de gjennomførte angrepene medført svært høye sivile tap.

Magnetiske IEDer er en angrepsmetode som første gang ble benyttet i 2014, og som særlig brukes i de store byene. Metoden innebærer at relativt små sprengladninger, to til fire kilo, festes på kjøretøy med magnet. I og med at sprengladningene er relativt små, er også skadeomfanget begrenset. Magnetiske IEDer er mindre og enklere å plassere, og det er mindre sannsynlig at gjerningsmannen blir oppdaget. Angrepsmetoden er mer målrettet enn ordinære IEDer, og blir ofte brukt til å angripe både enkeltpersoner, myndigheter og sikkerhetsstyrker, som kjører med lett gjenkjennbare biler.

Det rapporteres om at ANSF har utviklet gode ferdigheter på å finne og tilintetgjøre ordinære IEDer. Det kan være en medvirkende årsak til at Taliban nå ser ut til å prioritere de magnetiske IEDene. Det er betydelig færre IEDer som har detonert i Kabul by i 2016 sammenlignet med tidligere år, og magnetiske IEDer utgjør en større andel, om lag femti prosent, av det totale volumet IEDer. Per medio november 2016 hadde mer enn tyve angrep med magnetiske IEDer blitt gjennomført i Kabul by, de fleste i løpet av høsten (internasjonal kilde, e-post 2016).

Taliban antas å ha stått bak de fleste komplekse angrepene i Kabul by i 2016. Unntakene dreier seg blant annet om de tre tilfellene hvor Daesh har påtatt seg ansvar for angrepene. I det ene selvmordsangrepet som ble utført av Daesh den 23. juli 2016 (se blant annet Landinfo 2016), var det hazaraer som ble rammet. Det andre av Daesh' angrep, var mot en shia-moske i forbindelse med ashura-feiringen i oktober 2016 og det tredje angrepet var et selvmordsangrep mot en shia-moske. Angrepene skiller seg fra Talibans fremgangsmåte ved at de rettes mot klart sivile mål og ikke mot myndigheter, afghanske sikkerhetsstyrker eller vestlige interesser, og også fordi det var målrettede angrep direkte mot den afghanske shia-befolkningen. Angrepene skaper stor frykt i shia-befolkningen, og det er bekymring for om slike angrep vil medføre at konflikten i Afghanistan får en mer uttalt religiøs og sekterisk dimensjon.

5.1.1 De største angrepene

I likhet med tidligere år, har det i 2016 blitt gjennomført flere komplekse angrep i Kabul by, ofte rettet mot høyprofilerte mål. Nedenfor følger en oversikt over de største angrepene, og enkelte av angrepene som avviker fra det generelle konfliktmønsteret. Oversikten er ikke uttømmende.

- Tidlig i januar 2016 detonerte en selvmordsbomber en lastebil med sprengstoff i nærheten av flyplassen i Kabul by, mellom to inngjerdede områder som huset henholdsvis sivile, internasjonale kontraktører og FN-personell. Fem sivile ble drept og 66 skadet i angrepet. Taliban har påtatt seg ansvaret (UNAMA & OHCHR 2016, s. 55).

- I slutten av januar 2016 mistet syv ansatte i nyhetsmediet TOLO TV livet i et selvmordsangrep på Darulaman Road i utkanten av Kabul. En bilbombe gikk av i nærheten av minibussen med de ansatte. I underkant av tretti personer ble såret i angrepet som Taliban har påtatt seg ansvaret for (Amiry 2016)
- Den 12. april kunngjorde Taliban årets våroffensiv, *Operation Omari*. Det ble understreket at bevegelsen ville unngå å skade sivilbefolkningen og sivil infrastruktur (diplomatkilde, e-post 2016). Få dager senere, den 19. april, gjennomførte Taliban et av de blodigste angrepene på afghansk jord de siste femten årene. Til sammen ble 56 personer registrert drept og 337 såret. Angrepet var rettet mot nasjonale sikkerhetsmyndigheter som har ansvar for å beskytte fremstående personer i sikkerhetsstyrker og myndigheter, *VIP Protection Directorate*. En lastebil full av sprengstoff, antagelig flere hundre kilo, sprengte vekk muren som omsluttet direktoratet, og bevæpnede opprørere kunne ta seg inn i bygningene innenfor murene. Flere ble skutt av opprørere inne i bygningen. Angrepet skjedde på en trafikkert gate på et tidspunkt da mange var på vei til jobb, derav de høye sivile tapene. Det var betydelige materielle skader på infrastruktur, skoler, markeder og ulike moskeer i nærområdet. Taliban har påtatt seg ansvaret for angrepet (UNAMA & OHCHR 2016, s. 56).
- Ifølge nyhetsmedier lyktes ANSF i perioden like etter angrepet den 19. april 2016 å stoppe en selvmordsbomber i en bil fullastet med sprengstoff, eksplosivene skulle angivelig brukes i et angrep mot innenriksministeriet (MoI) (Khaama Press 2016a).
- Den 20. juni 2016 var Kabul igjen åsted for et selvmordsangrep. Angrepet var rettet mot et utenlandsk sikkerhetselskap. Fjorten nepalesiske borgere, som var passasjerer i minibussen som ble angrepet, mistet livet. Ni personer ble skadet (Kakar 2016). Det er uklart hvem som står bak angrepet, men ifølge analytiker Osman har både Taliban og Daesh påtatt seg ansvaret (Osman 2016b).
- Deretter var det kun mindre sikkerhetshendelser i Kabul by inntil 23. juli 2016. Angrepet som da ble gjennomført representerte en ny dreining og en ny aktør i den konfliktrelaterte volden i byen. Angrepet var rettet mot en demonstrasjon bestående av flere tusen personer; de aller fleste hazaraer som demonstrerte mot en beslutning om å legge elektrisitetsforsyninger utenfor det sentrale høylandet, Hazarajat. Den fredelige demonstrasjon ble angrepet av to selvmordsbombere. Den ene gikk inn i folkemengden og utløste selvmordsbeltet, den andre ble skutt før selvmordsbeltet ble utløst. UNAMA har utarbeidet en spesialrapport om hendelsen, og ifølge deres opplysninger mistet 85 sivile livet, mens 413 ble såret i angrepet. De aller fleste var hazaraer (UNAMA 2016b, s. 8). Taliban var raskt ute og fordømte angrepet, og det er bred enighet om at det er sannsynlig at Daesh står bak (Osman 2016a). UNAMA konkluderer også med at det er lite som tyder på at Daesh ikke har gjennomført angrepet (UNAMA 2016, s. 10).
- Tidlig i august 2016 pekte Taliban igjen på utenlandske interesser når de skulle rettferdiggjøre angrep på et sivilt mål. En lastebil full av sprengstoff detonerte utenfor et gjestehus på Jalalabad Road, som ofte huser utlendinger. Taliban hevdet at gjestehuset «[...] was a place of luxury for foreigners», og at det egnet seg som mål fordi det var langt unna sivile bosettinger (TOLONews 2016a). De tre angriperne og en politimann ble drept i angrepet (UN Secretary General 2016, s. 5).

- Et angrep som avviker fra opprørsgruppens utvelgelse av mål, er angrepet på det amerikanske universitetet i Kabul by den 24. august 2016. Verken Taliban eller andre opprørsgrupper har påtatt seg ansvaret for angrepet. For første gang ble det gjennomført et komplekst angrep rettet mot en utdanningsinstitusjon.⁸ En mulig forklaring på angrepet er at universitetet assosieres med den internasjonale tilstedeværelsen. Angrepet ble initiert med en bilbombe og deretter tok væpnede menn seg inn i bygningene med håndvåpen og håndgranater. Angriperne gikk fra klasserom til klasserom og skjøt rundt seg (Osman 2016c). Til sammen ble minst tolv personer drept, de fleste studenter, i angrepet som varte i flere timer (Farmer 2016).
- Den 5. september 2016 ble det gjennomført to høyprofilerte angrep på samme dag. Det første fant sted ved forsvarsdepartementet og presidentpalasset, og var et angrep med to detonasjoner. En magnetisk IED detonerte på ettermiddagen og rammet personell på vei hjem fra jobb. Da sikkerhetspersonell og hjelpemannskaper kom til stedet for å bistå ofrene, sprengte en selvmordsbomber seg i folkemengden. Til sammen ble 24 personer drept og flere titalls såret. Tallet inkluderer både sivile og sikkerhetspersonell. Senere samme dag, rett før midnatt, eksploderte en bilbombe utenfor et gjestehus og lokalene til hjelpeorganisasjonen CARE i nærheten av Kabul Bank i bydelen Shar-e Naw. Opprørerne forsøkte å ta seg inn i gjestehuset og flere sivile ble skadet. Taliban påtok seg ansvaret for angrepet (Mashal & Sukhanyar 2016). Det er imidlertid uklart om CARE var mål for angrepet, eller om angrepet var rettet mot nabobygningen, som er tilknyttet afghansk etterretning.
- Det var i oktober 2016 to alvorlige sikkerhetshendelser. Det ene var et selvmordsangrep på Darulaman Road. Angrepet var rettet mot en skyttelbuss med myndighetsansatte. Ingen ble drept i angrepet, men sivile ble skadet (TOLONews 2016b). Det andre var angrepet under shia-muslimenes religiøse høytid Ashura. Fem menn, minst to i politiuniform, tok seg inn i en av de største shia-muslimske moskeene i byen. De benyttet håndgranater og maskingevær, og hadde åpenbart til hensikt å ramme flest mulig, også kvinner og barn. Ifølge myndighetene (som gjengitt i Osman) ble 16 personer drept og 54 såret (Osman 2016b). Daesh har påtatt seg ansvaret for angrepet. Angrepet fordømmes av Taliban.
- Den 21. november 2016 gjennomførte Daesh nok et angrep i Kabul by. I likhet med de to foregående angrepene, var også dette direkte rettet mot shia-befolkningen. En selvmordsbomber sprengte seg i shia-moskeen Baqir-ul-Olum i vest-Kabul. Selvmordsbomberen kom til fots midt på dagen mens folk var samlet til bønn, og sprengte seg i folkemengden inne i moskeen. Antall drepte er usikkert og anslagene varierer mellom 27 og 32 personer, og i tillegg ble flere titalls såret. Taliban var raskt ute og fordømte angrepet (BBC 2016c).

De fleste av disse store og ofte komplekse angrepene har vært rettet mot myndighetsmål (med unntak av angrepene direkte rettet mot shia-muslimer), men tallene viser at også sivile svært ofte rammes. Når sivile rammes, er det som tilfeldige ofre; de oppholder seg på feil sted til feil tid. I og med at det er

⁸ På landsbygda rapporteres det om angrep på skoler, men det er i all hovedsak ikke komplekse angrep. Det dreier seg som oftest om angrep på skolebygninger (Osman 2016c).

uforutsigbart når og hvilke mål som angripes, er det vanskelig for sivilbefolkningen å ta forhåndsregler for å redusere risikoen. Til tross for at sivilbefolkningen eksponeres for disse åpenbare sikkerhetsutfordringene, er Kabul by et sted hvor befolkningen ferdes og forsøker å leve normale liv.

5.2 PAGHMAN-DISTRIKTET OG HOVEDVEIEN TIL KANDAHAR-PROVINSEN

Mens mai 2016 var svært rolig i Kabul by, var det i Paghman-distriktet flere sikkerhetshendelser. I et koordinert angrep, hvor Taliban angrep en politipost fra flere kanter, ble en politimann drept og tre såret. Beboerne i området fortalte om skuddveksling med tunge våpen (Majidi 2016).

Senere samme måned ble en buss med personell fra provinsdomstolen i Wardak utsatt for et målrettet selvmordsangrep i Paghman-distriktet, hvor minst ti personer ble drept og fire såret. Talibans talsmann Zabihullah Mujahid skal ha uttalt (som gjengitt i Reuters 2016) at angrepet var en hevn og reaksjon på avgjørelsen om å henrette seks talibanere som var idømt dødsstraff (Reuters 2016). For øvrig skjedde angrepet samme dag som Taliban annonserte Mullah Mansours etterfølger, og angrepet kan ha vært en markering av dette.

I juni 2016 ble tretti polititjenestemenn drept og nesten seksti såret i et angrep som fant sted på hovedveien mellom Kabul og Kandahar, som går gjennom Paghman-distriktet. Angrepet var rettet mot en konvoi av nylig uteksaminerte kadetter fra politiakademiet i Wardak-provinsen. Taliban har påtatt seg ansvaret for hendelsen (Erfanyar 2016a). Det foreligger ikke opplysninger om hvorvidt sivile ble drept eller skadet i angrepet.

5.3 SUROBI-DISTRIKTET OG HOVEDVEIEN TIL JALALABAD OG PAKISTAN

Med unntak av Kabul by, har de fleste registrerte sikkerhetshendelsene i Kabul-provinsen funnet sted i det østlige Surobi-distriktet, hvor opprørerne har godt fotfeste. I perioden fra september 2015 til og med mai 2016 ble det ifølge tilgjengelig informasjon registrert 86 sikkerhetshendelser i Surobi (anonym kilde med Afghanistans sikkerhetssituasjon som spesialfelt, som gjengitt i EASO 2016a, s. 46). Trenden har fortsatt, og ifølge en internasjonal kilde (e-post 2016) har det vært flere titalls hendelser i dette distriktet i løpet av 2016.

De aller fleste hendelsene dreier seg om væpnede sammenstøt på veinettet mellom de afghanske sikkerhetsstyrkene ANSF og opprørere, hovedsakelig Taliban. Det er typisk at opprørerne angriper kontrollposter eller kolonner med sikkerhetspersonell, ANSF besvarer angrepet, og det kommer til skuddveksling. Veien stenges og det kan ta timer før den åpner igjen. Internasjonale styrker har også gjennomført enkelte luftangrep i distriktet, rettet mot opprørernes stillinger. Selv om de fleste hendelsene skjer på hovedveien, er det også enkelte angrep som inntreffer på de mindre veiene i distriktet (internasjonal kilde, e-post 2016).

Det er krevende for afghanske sikkerhetsstyrker, ANSF, å kontrollere veinettet i dette området. Landskapet, som i stor grad består av fjell og daler, gjør det enkelt for opprørere å skjule seg i fjellsiden. Derfra kan de skyte på veifarende. Opprørernes intensjon er å ramme kjøretøy med personell fra ANSF eller godstransport, gjerne oljetankere. Det er imidlertid et faktum at opprørernes treffsikkerhet er begrenset, og det skjer regelmessig at sivile trafikanter rammes. I tillegg setter Taliban fra tid til

annen opp illegale kontrollposter for å undersøke og kontrollere veifarende (Amini 2016).

Veien fra Kabul til Jalalabad er sterkt trafikkert, og de reisende tar forhåndsregler ved å reise på dagtid, før mørkets frembrudd.⁹ I april hadde Landinfo møte med en lokal journalist bosatt i Jalalabad. I og med at møtet ble lengre enn planlagt, valgte journalisten å overnatte i Kabul (samtale i Kabul, april 2016). Det bekreftes også av andre kilder at befolkningen forsøker å unngå bruk av veien etter solnedgang (Amini 2016).

I Surobi-distriktet er det få registrerte sikkerhendelser som skjer utenom de som inntreffer langs veinettet.

5.4 ANDRE DISTRIKTER I KABUL-PROVINSEN

Informasjonen som Landinfo har tilgang til, indikerer at omfanget av konfliktrelatert vold er begrenset i provinsens øvrige distrikter. Distriktene kjennetegnes av lav opprørsaktivitet og et lavt antall rapporterte sikkerhetshendelser (internasjonal kilde, e-post 2016).

Ifølge tall som EASO (2016a, s. 46) presenterer var det i perioden fra september 2015 til mai 2016 ikke registrert noen sikkerhetshendelser i distriktene Guldara, Mir Bacha Kot, Istalif og Farza. I Kalakan-distriktet var det i perioden registrert to hendelser, og tre hendelser i hvert av de to distriktene Shakardara og Chaharasyab. Denne trenden med få hendelser har fortsatt også etter mai 2016. I enkelte distrikter rapporteres det om enkeltstående hendelser, men dette synes ikke å være distrikter som er høyt prioritert av Taliban eller andre opprørsgrupper. Til tross for at det forekommer få sikkerhetshendelser, er det grunn til å tro at det også i disse distriktene er noe tilstedeværelse av Taliban.

Det generelle bildet er altså at det rapporteres om få sikkerhetshendelser i distriktene nord for Kabul by (alle distriktene som er nevnt ovenfor ligger nord for Kabul by, utenom Chaharasyab, som ligger like sør for byen).

Det finnes imidlertid ett unntak blant de nordlige distriktene. Pajhwok meldte i august 2016 at befolkningen i distriktet Qarabagh var bekymret for utviklingen i sikkerhetssituasjonen, og at myndighetspersoner hadde mottatt trusler (som telefontrusler og trusselbrev). Enkelte hadde valgt å flytte til Kabul by. Sivile hadde sett maskerte og bevæpnede menn, som foreløpig ikke var identifiserte. Myndighetene hadde mottatt rapporter om situasjonen, uten å ha fulgt opp med tiltak, ifølge en innbygger i området (Tanha 2016). Måneden etter, i september 2016, ble det derimot rapportert om væpnede sammenstøt og luftangrep i distriktet, som resulterte i at åtte opprørere ble drept (Tanha & Zahin 2016). I oktober ble to opprørere drept da IEDen de skulle legge ut detonerte, og to andre skal ha blitt såret (internasjonal kilde, e-post 2016). Ifølge nyhetsmedier skal det være madrassaer i distriktet som driver militær trening av rekrutter til Taliban og Haqqani-nettverket (Khaama Press 2016e).

Den 11. april 2016 kjørte en buss med personell fra utdanningsministeriet på en IED i Bagrami-distriktet, øst for Kabul by. Sjåføren og assistenten hans ble drept, mens

⁹ For mer informasjon om denne veistrekningen, se Landinfos notat om sikkerhetssituasjonen i provinsen Nangarhar (Landinfo 2016b).

fem av ministeriets ansatte ble såret (UNAMA & OHCHR 2016, s. 51). I juli ble to personer, den ene kvinne, såret i en eksplosjon. Angrepet var rettet mot politiet, og en politimann ble drept (Erfanyar 2016b).

6. KONFLIKTDYNAMIKKENS KONSEKVENSER FOR SIVILBEFOLKNINGEN

Mens det tidligere var bakkekamper og IEDer som forårsaket den største andelen sivile tap, er mønsteret nå endret. Tall fra FN for første halvår av 2016 viser at på landsbasis, er det fortsatt slik at flest sivile drepes og skades i kryssild (38 prosent). Den nye utviklingen er at komplekse selvmordsangrep forårsaker flere sivile tap enn IEDer. De komplekse angrepene forårsaker nå 20 prosent av det totale antallet sivile tap – altså hver femte person som blir rammet av konfliktrelatert vold. Sivile i Kabul by utgjør hele 62 prosent av ofrene som følge av komplekse angrep og selvmordsangrep (UNAMA & OHCHR 2016, s. 2, 7).

Det er stor og synlig tilstedeværelse av sikkerhetsstyrker i Kabul by, i særdeleshet ved steder eller institusjoner som anses som potensielle mål for opprørsangrep. De mange forebyggende sikkerhetstiltakene preger bybildet. Befolkningen føler stor usikkerhet og er bekymret over utviklingen i sikkerhetssituasjonen. Samtidig går dagliglivet sin gang; skoler og helseinstitusjoner er åpne og i drift. Også butikker og bazarer holder åpent. Det er mye trafikk i byen, både av biler og mennesker. Folk oppholder seg i sentrum for å gjøre nødvendige innkjøp og for å komme til og fra jobb.

6.1 KOMPLEKSE ANGREP

Landinfo har ikke tilgang til informasjon som gir full oversikt over sivile tap og skader som følge av konfliktrelatert vold i Kabul by og provins. UNAMAs rapportering differensierer bare mellom regioner. I den sentrale regionen, som omfatter provinsene Kabul, Kapisa, Logar, Parwan og Wardak, var det en betydelig økning i registrerte sivile tap (drepte og skadde) fra første halvår i 2015 til samme periode i 2016, fra henholdsvis 690 til 1113 personer. Dette er en økning på nesten 40 prosent. Ifølge UNAMAs registreringer er 619 personer drept eller skadet (108 døde og 511) i selvmords- og komplekse angrep i Kabul by i første halvår 2016 (UNAMA & OHCHR 2016, s. 54).

I motsetning til konfliktmønsteret generelt og situasjonen i store deler av landet, er det i den sentrale regionen en reduksjon i antall sivile tap som følge av kryssild. Mens 144 personer ble rammet av kryssild første halvår i 2015, var antallet redusert til 112 i de første seks månedene i 2016. Det er også en reduksjon av antallet sivile tap som følge av IEDer. I 2015 var antall sivile tap 88, mens det i første halvår 2016 var redusert til 67 (UNAMA & OHCHR 2016, s. 12, 37, 50).

En diplomatkilde (e-post, august 2016) som har god kjennskap til regionen og UNAMAs arbeid, anslår at tre av fire sivile tap som UNAMA har registrert i den sentrale regionen, har funnet sted i Kabul-provinsen.

Nyhetsmedier underbygger at de sivile tapene i Kabul by har vært høye i 2016. Pajhwok hevdet i en artikkel 25. august 2016 at til sammen var 286 personer drept og 851 skadet i Kabul så langt i 2016. Ifølge journalistens beregninger var 93 prosent av de sivile tapene som avisen har registrert forårsaket av tretten selvmordsangrep (Erfanyar 2016c).

Selv om det totalt sett har vært færre komplekse angrep i Kabul by i 2016 sammenlignet med tidligere år, har de gjennomførte angrepene medført store sivile tap. Antallet sivile tap i Kabul by er betydelig høyere i 2016 enn i foregående år.

Komplekse angrep i Kabul by rettes normalt mot høyprofilerte mål som representerer afghanske myndigheter, sikkerhetsstyrker og deres samarbeidspartnere, samt internasjonal tilstedeværelse. Selv om hensikten ikke er å ramme sivilbefolkningen, synes opprørerne i liten grad å ta hensyn til potensialet for sivile tap som målet representerer. Angrepet 19. april 2016 er et illustrerende eksempel. Selv om angrepet var rettet mot et høyprofilert myndighetsmål, *VIP Protection Directorate*, ble det gjennomført på et tidspunkt hvor svært mange sivile passerte området på vei til jobb.

Shia-muslimer har ved tre anledninger blitt rammet av sekteriske angrep i Kabul by. I motsetning til angrepene utført av Taliban, er disse rettet mot rent sivile mål. Slike angrep skaper stor frykt og bekymring for at Daesh skal få fotfeste og slagkraft i Kabul og i landet for øvrig (se blant annet Landinfo 2016a og 2016b).

6.2 IEDER

Selv om antallet IED-angrep er redusert sammenlignet med foregående år, er det fortsatt en relativt hyppig benyttet angrepsmetode (UNAMA & OHCHR 2016, s. 51). Magnetiske IEDer har særlig påført tap eller skader blant de afghanske sikkerhetsstyrkene og myndighetspersoner. De aller fleste tilfellene er rapportert å være i Kabul by. Ifølge en internasjonal kilde (e-post 2016) ble magnetiske IEDer i byen brukt ved i overkant av ti tilfeller i perioden fra juli til september 2016. Bruken eskalerte i løpet av høsten, og medio november var magnetiske IEDer benyttet som angrepsmetode mer enn tyve ganger.

Sivile rammes også her som tilfeldige ofre. Nyhetsmedier underbygger dette: I mars ble fire sivile såret i en bazar i Kabul by da en IED festet til et ANP-kjøretøy (ANP er forkortelsen for Afghan National Police) detonerte (UNAMA & OHCHR 2016, s. 53). To ulike angrep i august medførte fem sårede sivile og to drepte (Khaama Press 2016d). Også den 27. august meldte TOLONews om at en sivilist ble drept da en magnetisk IED eksploderte (TOLONews 2016), og den 3. oktober meldte nyhetsmedier om at minst to personer var drept og flere såret da en magnetisk IED festet på en av hærens biler eksploderte (Kabul Tribune 2016).

6.3 BAKKEKAMPER

Det er ikke langvarige væpnede kamper i Kabul by, og risikoen for å komme i kryssild er begrenset. Utenfor byen, på veinettet – og særlig i distriktet Surobi – er det større sannsynlighet for sivile å komme i kryssild. Normalt stenges veien for ferdsel når det pågår trefninger og kamper, men det forekommer også at sivile blir «fanget» og ikke kommer seg ut av området. For eksempel ble minst tre sivile skadet i væpnede sammenstøt i Surobi-distriktet i oktober 2016 (internasjonal kilde, e-post 2016).

Det rapporteres om at opprørere skyter raketter og granater mot Kabul by. Disse er lite treffsikre og det er vilkårlig hvor de lander. Slike raketter kan potensielt forårsake stor skade, og utgjør en betydelig fare for sivilbefolkningen. En rakett skutt ut mot presidentpalasset i april 2016, landet eksempelvis på taket til en jenteskole, og ødela flere klasserom (UNAMA & OHCHR 2016, s. 43).

6.4 MÅLRETTEDE DRAP (TARGETED KILLINGS)

Sammenlignet med samme periode i 2015, ble andelen målrettede drap av det totale antallet sivile tap, redusert med 25 prosent på landsbasis i første halvår av 2016. Det foreligger ikke konkret informasjon om den geografiske fordelingen av de målrettede drapene. Det er likevel kjent at målrettede, konfliktrelaterte drap forekommer relativt sjelden i Kabul by. Landinfo kjenner ikke til at personer uten en særskilt profil har blitt rammet av slike målrettede og konfliktrelaterte drap i Kabul by. I de tilfellene det skjer, dreier det seg normalt om personer med en svært høy profil. UNAMA viser til ett tilfelle av målrettet drap i Kabul by i løpet av årets seks første måneder, som rammet en pensjonert høyesterettsdommer den 20. mai 2016 (UNAMA & OHCHR 2016, s. 58, 62).

Videre omkom et parlamentsmedlem, Sher Wali Wardak, av skadene han ble påført av en bombe som detonerte utenfor hjemmet hans i Kabul by den 5. juni 2016 (BBC 2016a). Ifølge analytiker Osman har både Taliban og Daesh påtatt seg ansvaret for drapet på Wardak. Ifølge Osman anses Wardak å være et lite typisk mål for Taliban, som heller ikke har begrunnet hva som kunne være bakgrunnen for drapet på Wardak. Osman mener derfor at det er uklart hvem som står bak drapet, men at det kan dreie seg om en lokal konflikt (Osman 2016b).

En magnetisk IED skal ifølge nyhetsmedier ha tatt livet av «senior parliamentary official» Khalilullah Oria i slutten av juli 2016, hvor ytterligere en person ble drept og to såret i angrepet (Khaama Press 2016b). Taliban har påtatt seg ansvaret for drapet på Khalilullah. Dagen etter ble et tidligere parlamentsmedlem, Dr. Asadullah Hematyar, skutt og drept av ukjente gjerningsmenn. Det uklart hvem som står bak drapet på Hematyar; «The main motive behind his assassination has not been ascertained and no group has so far claimed responsibility behind the attack» (Khaama Press 2016c).

Også utenfor Kabul by har det vært enkelte tilfeller av såkalte målrettede drap. I Qarabagh-distriktet ble en aktor kidnappet og drept i siste halvdel av juni 2016 (UNAMA & OHCHR 2016, s. 62).

6.5 KRIMINALITET OG KIDNAPPINGER

Kabul by, i likhet med mange andre storbyer i verden, har en kriminalitetsutfordring. Ulike former for kriminalitet er et problem for befolkningen, men det finnes ikke systematisk og pålitelig kriminalstatistikk. Kidnappinger rapporteres å forekomme, også i Kabul by, men det er begrenset informasjon om antall, motiv og utfall av sakene.

I prinsippet kan både opprørsgrupper og kriminelle grupper stå bak kidnappinger. Det har i løpet av året vært flere tilfeller av at utlendinger har blitt kidnappet i byen. En australler og en amerikaner skal ha blitt kidnappet i august 2016, begge professorer ved det amerikanske universitetet i byen (Al Jazeera 2016a). I juni 2016 ble en kvinnelig bistandsarbeider fra India kidnappet (BBC 2016b), og i november

2016 ble en kvinnelig bistandsarbeider med australsk bakgrunn kidnappet av væpnede menn (The Guardian 2016). Også afghanere kidnappes, men omfanget er ukjent, og mange saker blir antagelig ikke rapportert til myndighetene eller andre. Ifølge en internasjonal kilde (e-post 2016) ble en afghansk forretningsmann forsøkt kidnappet i september 2016, men han klarte å rømme fra kidnapperne. I november samme år ble en afghansk forretningsmann kidnappet i det som fremstår som en kriminell handling.

7. INTERNT FORDREVNE (IDPer) OG RETURNERTE

Når det gjelder tallene på IDPer som OCHA benytter, forstår Landinfo det dithen at registreringene er utført av organisasjoner som arbeider med IDPer, og utføres på stedet familiene flykter til (OCHA 2016a). Dette kan innebære at personer som har flyktet til områder som organisasjoner ikke opererer i, ikke har blitt registrert. Det samme vil trolig være tilfelle for de som tar opphold hos familier eller bekjente, og som av den grunn ikke oppsøker organisasjoner for humanitær støtte.

Ifølge OCHA (2016b) er det i perioden 1. januar 2016 til 8. november 2016 ikke registrert internt fordrevne fra Kabul provins (*District of Origin*) i andre deler av landet. Derimot har 14 300 IDPer tatt opphold i Kabul distrikt, 567 i Bagrami-distriktet og 42 personer i Deh Sabz-distriktet (*District of Displacement*) i perioden. En del av IDPene som tar opphold i Kabul-distriktet kommer fra nærområdene rundt Kabul, men majoriteten er fra Kunduz-provinsen.

Det totale antallet IDPer i Kabul by og provins er ikke kjent. IDPer skiller seg ikke nødvendigvis fra andre beboere i byen og bor i vanlige nabolag, ofte hos slekt og familie. De mest marginaliserte IDPene bor i Kabul Informal Settlements (KIS), som er leire med svært lav standard og dårlig infrastruktur. OCHA koordinerer den humanitære innsatsen i leirene. Tall viser at det bor 55 000 personer fordelt på 52 leire i Kabul by (OCHA u.å.)

Det har i løpet av høsten 2016 vært en stor økning i antall returnerte fra Pakistan. Dersom situasjonen vedvarer, er det ifølge en diplomatkilde (e-post oktober 2016) ikke usannsynlig at det totale antallet returnerte blir opp mot 700 000 ved utgangen av året. Tallet inkluderer både registrerte og uregistrerte afghanere (i Pakistan). Ifølge tall fra UNHCR returnerte 145 955 registrerte afghanere fra Pakistan til Afghanistan i oktober 2016 (UNHCR 2016). I perioden fra 1. januar til 5. november 2016 repatrierte 366 635 registrerte afghanere og 221 882 uregistrerte afghanere (OCHA 2016c).

Mellom 20 og 25 prosent av de registrerte afghanerne (og som dermed har rett til repatrieringsstøtte på 400 USD per person) oppgir Kabul som destinasjon i Afghanistan. Dette vil innebære ytterligere press på infrastruktur, samt bolig- og arbeidsmarkedet i Kabul. Returnerte som mottar reintegreringsstøtte, har midler til å betale for leie av bolig, matvarer og tjenester, noe som kan bidra til å presse prisene opp. Landinfo er ikke kjent med at det er foretatt systematiske analyser av hvordan de høye retur tallene påvirker situasjonen i Kabul.

8. REFERANSER

Skriftlige kilder

- Amini, K. (2016, 27. august). Concerns raised over Taliban on Kabul-Jalalabad Highway. *TOLONews*. Tilgjengelig fra <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/26958-concerns-raised-over-taliban-on-kabul-jalalabad-highway> [lastet ned 3. november 2016]
- Amiry, S. (2016, 21. januar). Seven TOLO TV Employees Killed in Wednesday Attack. *TOLONews*. Tilgjengelig fra <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/23401-seven-tolo-tv-employees-killed-in-wednesday-attack> [lastet ned 24. november 2016]
- Al Jazeera (2016a, 8. august). American, Australian kidnapped in Afghanistan's Kabul. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <http://www.aljazeera.com/news/2016/08/american-australian-kidnapped-afghanistan-kabul-160808102236525.html> [lastet ned 1. november 2016]
- Al Jazeera (2016b, 22. september). Hezb-i-Islami armed group signs peace deal. *Al Jazeera*. Tilgjengelig fra <http://www.aljazeera.com/news/2016/09/gulbuddin-hekmatyar-group-signs-afghan-peace-deal-160922093420326.html> [lastet ned 22. oktober 2016]
- BBC (2016a, 5. juni) MP Sher Wali Wardak killed in Kabul bomb blast. *BBC News*. Tilgjengelig fra <http://www.bbc.com/news/world-asia-36455738> [lastet ned 31. oktober 2016]
- BBC (2016b, 10. juni). Indian woman kidnapped in Afghanistan. *BBC News*. Tilgjengelig fra <http://www.bbc.com/news/world-asia-india-36496378> [lastet ned 28. oktober 2016]
- BBC (2016c, 21. november). Afghanistan Kabul mosque suicide attack kills dozen. *BBC News*. Tilgjengelig fra <http://www.bbc.com/news/world-asia-38048604> [lastet ned 28. oktober 2016]
- CSO, dvs. Central Statistics Office (2013, august). *Statistical Indicators in the Kabul Province 2012/2013*. Kabul: Islamic Republic of Afghanistan. Tilgjengelig fra <http://www.cso.gov.af/Content/files/Statistical%20Indicators%20in%20Kabul%202013.pdf> [lastet ned 14. november 2016]
- EASO (2016a, november). *Afghanistan. Security Situation*. Valletta: EASO. Tilgjengelig fra <https://coi.easo.europa.eu/administration/easo/PLib/Afghanistan%20security%20report.pdf> [lastet ned 14. november 2016]
- EASO (2016b, januar). *Afghanistan. Security situation*. Valletta: EASO. Tilgjengelig fra https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/public/EASO-COI-Afghanistan_Security_Situation-BZ0416001ENN_FV1.pdf [lastet ned 22. oktober 2016]
- EASO (2016c, september). *Afghanistan. Recruitment by armed groups*. Valletta: EASO. Tilgjengelig fra https://www.easo.europa.eu/sites/default/files/publications/Afghanistan_recruitment.pdf [lastet ned 1. november 2016]
- Encyclopædia Iranica. *Kabul i: Geography of the Province* (sist endret 19. april 2012). New York: Encyclopædia Iranica. Tilgjengelig fra <http://www.iranicaonline.org/articles/kabul-01-geography> [lastet ned 4. november 2016]
- Erfanyar, A. (2016a, 30. juni). 30 police cadets killed, 58 wounded in twin Paghman blasts. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <http://www.pajhwok.com/en/2016/06/30/30-police-cadets-killed-58-wounded-twin-paghman-blasts> [lastet ned 1. november 2016]
- Erfanyar, A. (2016b, 16. juli). Policeman killed, woman wounded in Bagrami explosion. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <http://www.pajhwok.com/en/2016/07/16/policeman-killed-woman-wounded-bagrami-explosion> [lastet ned 1. november 2016]
- Erfanyar, A. (2016c, 25. august). 286 killed, 851 wounded in Kabul attacks this year. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <http://www.pajhwok.com/en/2016/08/25/286-killed-851-wounded-kabul-attacks-year> [lastet ned 3. november 2016]

- Farmer, B. (2016, 25. august). Attack on Kabul's American University ends as attackers killed, leaving 12 people dead. *The Telegraph*. Tilgjengelig fra <http://www.telegraph.co.uk/news/2016/08/24/militants-attack-american-university-of-afghanistan-in-kabul/> [lastet ned 1. november 2016]
- Government of the Islamic Republic of Afghanistan (2015). *State of Afghan Cities 2015*. Kabul: Islamic Republic of Afghanistan. Tilgjengelig fra Reliefweb <http://reliefweb.int/report/afghanistan/state-afghan-cities-2015-volumes-one-two> [lastet ned 11. november 2016]
- The Guardian (2016, 6. november). Australian aid worker kidnapped in Afghanistan, police say. *The Guardian*. Tilgjengelig fra <https://www.theguardian.com/world/2016/nov/07/australian-aid-worker-kidnapped-afghanistan-police-say> [lastet ned 14. november 2016]
- ISW, dvs. Institute for the Study of War (2016, 28. august). *Afghanistan Partial Threat Assessment*. Washington D.C.: ISW. Tilgjengelig fra <http://www.understandingwar.org/background/afghanistan-partial-threat-assessment-august-28-2016> [lastet ned 4. november 2016]
- Kabul Tribune (2016, 3. oktober). IED Explosion kills two in Kabul. *Kabul Tribune*. Tilgjengelig fra <http://www.kabultribune.com/index.php/2016/10/03/ied-explosion-kills-two-in-kabul/> [lastet ned 3. november 2016]
- Kakar, J. (2016, 20. juni). 14 Nepalese security guards killed in Kabul suicide attack. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <http://www.pajhwok.com/en/2016/06/20/14-nepalese-security-guards-killed-kabul-suicide-attack> [lastet ned 2. november 2016]
- Khaama Press (2016a, 17. mai). Car bomb attack on Ministry of Interior foiled in Kabul. *Khaama Press*. Tilgjengelig fra <http://www.khaama.com/car-bomb-attack-on-ministry-of-interior-foiled-in-kabul-0968> [lastet ned 2. november 2016]
- Khaama Press (2016b, 29. juli). Explosion in Kabul city leaves 2 dead, 2 others wounded. *Khaama Press*. Tilgjengelig fra <http://www.khaama.com/explosion-in-kabul-city-leaves-2-dead-2-others-wounded-01598> [lastet ned 2. november 2016]
- Khaama Press (2016c, 31. juli). Ex-Afghan MP shot dead by unknown gunmen in Kabul city. *Khaama Press*. Tilgjengelig fra <http://www.khaama.com/ex-afghan-mp-shot-dead-by-unknown-gunmen-in-kabul-city-01611> [lastet ned 2. november 2016]
- Khaama Press (2016d, 15. august). Explosion in Kabul city least 3 people wounded. *Khaama Press*. Tilgjengelig fra <http://www.khaama.com/explosion-in-kabul-city-targets-army-vehicle-1-soldier-wounded-01696> [lastet ned 2. november 2016]
- Khaama Press (2016e, 9. april). 4 Suicide bombers arrested in Kunduz Province of Afghanistan. *Khaama Press*. Tilgjengelig fra <http://www.khaama.com/4-young-suicide-bombers-arrested-in-kunduz-province-of-afghanistan-0595> [lastet ned 15. november 2016]
- Kumarsen, A. (2015, 31. juli). In Afghanistan, the Taliban has a new leader, but it's his deputy who is raising eyebrows. *Atlantic Council*. Tilgjengelig fra <http://www.atlanticcouncil.org/blogs/new-atlanticist/in-afghanistan-the-taliban-has-a-new-leader-but-it-s-his-deputy-who-is-raising-eyebrows> [lastet ned 28. oktober 2016]
- Landinfo (2016a, 3. oktober). *Afghanistan: Hazaraer og afghansk opprørsbevegelse*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/3429/1/3429_1.pdf [lastet ned 4. november 2016]
- Landinfo (2016b, 13. oktober). *Afghanistan: Sikkerhetssituasjonen i provinsen Nangarhar*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/3442/1/3442_1.pdf [lastet ned 11. november 2016]
- Landinfo (2015, 27. januar). *Afghanistan: Ajristan-distriktet*. Oslo: Landinfo. Tilgjengelig fra http://www.landinfo.no/asset/3062/1/3062_1.pdf [lastet ned 2. november 2016]

- Majidi, T. (2016, 8. mai). Taliban storm police check post on outskirts of Kabul. *TOLONews*. Tilgjengelig fra <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/25179-taliban-storm-police-check-post-on-outskirts-of-kabul> [lastet ned 2. november 2016]
- Mashal, B. & Sukhanyar, J. (2016, 5. september). Coordinated Bombs in Kabul kill Senior Officials at Defense Ministry. *The New York Times*. Tilgjengelig fra http://www.nytimes.com/2016/09/06/world/asia/bombing-kabul-afghan-defense-ministry.html?_r=0 [lastet ned 2. november 2016]
- OCHA, dvs. Office for Coordination of Humanitarian Affairs (u.å.). *Kabul Informal Settlement*. Kabul: OCHA. Tilgjengelig fra <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/afghanistan/kabul-informal-settlement> [lastet ned 14. november 2016]
- OCHA (2014, april). *Kabul Province. District Atlas*. Kabul: OCHA. Tilgjengelig fra <https://www.humanitarianresponse.info/sites/www.humanitarianresponse.info/files/Kabul.pdf> [lastet ned 14. november 2016]
- OCHA (2016a, 11. juli). *IDP Coordination Meeting minutes (Draft) Eastern Region – Jalalabad*. Kabul: OCHA. Tilgjengelig fra https://www.humanitarianresponse.info/en/system/files/documents/files/idptf_operational_agencies_meeting_draft_minutes_-_11_july.pdf [lastet ned 22. november 2016]
- OCHA (2016b, 30. oktober). *Afghanistan: Conflict Induced Displacements (as of 13 November 2016)*. Kabul: OCHA. Tilgjengelig fra <https://www.humanitarianresponse.info/en/operations/afghanistan/idps> [lastet ned 14. november 2016]

Dette er et interaktivt kart. Landinfo hentet ut informasjon 14. november 2016.

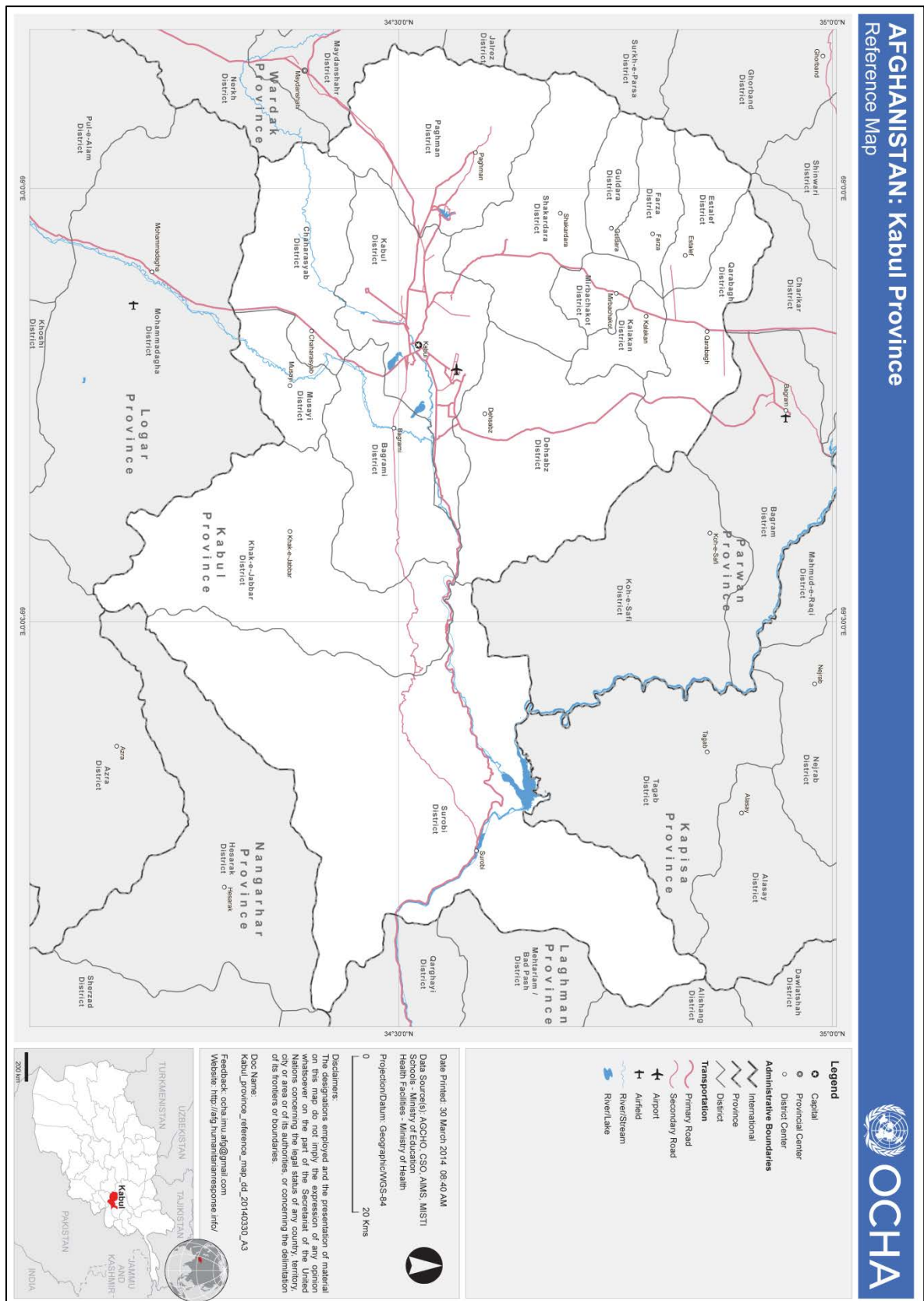
- OCHA (2016c, 8. november). *Pakistan: Afghan Refugees and Undocumented Afghans Repatriation (1 Jan to 5 Nov, 2016)*. Kabul: OCHA. Tilgjengelig via Refworld <http://www.refworld.org/docid/582b15e34.html> [lastet ned 22. november 2016]
- Osman, B. (2016a, 27. juli). The Islamic State in ‘Khorasan’: How it began and where it stands now in Nangarhar. *Afghanistan Analysts Network*. Tilgjengelig fra <https://www.afghanistan-analysts.org/the-islamic-state-in-khorasan-how-it-began-and-where-it-stands-now-in-nangarhar/> [lastet ned 31. oktober 2016]
- Osman, B. (2016b, 19. oktober). With an active cell in Kabul, ISKP tries to bring sectarianism to the Afghan War. *Afghanistan Analysts Network*. Tilgjengelig fra <https://www.afghanistan-analysts.org/with-an-active-cell-in-kabul-iskp-tries-to-bring-sectarianism-to-the-afghan-war/> [lastet ned 31. oktober 2016]
- Osman, B. (2016c, 5. september). The Attack on the American University in Kabul: Who did it and why? *Afghanistan Analysts Network*. Tilgjengelig fra <https://www.afghanistan-analysts.org/the-attack-on-the-american-university-in-kabul-2-who-did-it-and-why/> [lastet ned 1. november 2016]
- Reuters (2016, 25. mai). Ten killed in suicide attack near Afghan capital. *Reuters*. Tilgjengelig fra <http://www.reuters.com/article/us-afghanistan-taliban-blast-idUSKCN0YG0GC> [lastet ned 1. november 2016]
- SOF, dvs. Special Operation Forces (2016, 29. august). Crisis Response Unit (CRU) – CT Special Unit of the Afghan Police. *SOF News*. Tilgjengelig fra <http://www.sof.news/afghanistan/crisis-response-unit/> [lastet ned 4. november 2016]
- Tanha, F. (2016, 21. august). Qarabagh people complain of insecurity, death threats. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <http://www.pajhwok.com/en/2016/08/21/qarabagh-people-complain-insecurity-death-threats> [lastet ned 4. november 2016]
- Tanha, F. & Zahin, M. H. (2016, 18. september). 8 Taliban killed in Kabul’s Qarabagh: cop killed in Farah. *Pajhwok Afghan News*. Tilgjengelig fra <http://www.dir.pajhwok.com/en/2016/09/18/8-taliban-killed-kabul%E2%80%99s-qarabagh-cop-killed-farah> [lastet ned 4. november 2016]

- TOLONews (2016a, 1. august). Taliban claim responsibility for truck bomb on guesthouse. *TOLONews*. Tilgjengelig fra <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/26520-taliban-claim-responsibility-for-truck-bomb-on-guesthouse> [lastet ned 1. november 2016]
- TOLONews (2016b, 27. august). Blast in Kabul wounds one civilian. *TOLONews*. Tilgjengelig fra <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/26954-blast-in-kabul-wounds-one-civilian> [lastet ned 3. november 2016]
- TOLONews (2016c, 5. oktober). Minibus targeted in Kabul blast. *TOLONews*. Tilgjengelig fra <http://www.tolonews.com/en/afghanistan/27642-minibus-targeted-in-kabul-blast> [lastet ned 3. november 2016]
- UNHCR (01 January – 31 October 2016). *Repatriation and border monitoring monthly update*. Kabul: UNHCR.
Rapporten er tilgjengelig i landdatabasen.
- UN Secretary-General (2016, 7. september). *The situation in Afghanistan and its implications for international peace and security*. New York: UN General Assembly. Tilgjengelig fra <http://unama.unmissions.org/sites/default/files/sg-report-7sept2016.pdf> [lastet ned 3. november 2016]
- UNAMA & OHCHR (2016, juli). *Afghanistan – Midyear report 2016 – Protection of civilians in armed conflict*. Kabul: UNAMA & OHCHR. Tilgjengelig fra http://unama.unmissions.org/sites/default/files/protection_of_civilians_in_armed_conflict_midyear_report_2016_final_rev.1-9sept.pdf [lastet ned 28. oktober 2016]
- UNAMA (2016, oktober). *Special report. Attack on a Peaceful Demonstration in Kabul, 23 July 2016*. Kabul: UNAMA. Tilgjengelig fra http://unama.unmissions.org/sites/default/files/23_july_suicide_attack_against_peaceful_demonstration_-_18_oct_2016.pdf [lastet ned 11. november 2016]
- UNAMA (2007, 1. september). *Suicide Attacks in Afghanistan (2001-2007)*. Kabul: UNAMA. Tilgjengelig fra <http://www.securitycouncilreport.org/atf/cf/%7B65BF9B-6D27-4E9C-8CD3-CF6E4FF96FF9%7D/Afgh%202007SuicideAttacks.pdf> [lastet ned 4. november 2016]
- UN Security Council (2001, 20. desember). *Resolution 1386 (2001)*. New York: UN Security Council. Tilgjengelig fra <https://documents-dds-ny.un.org/doc/UNDOC/GEN/N01/708/55/PDF/N0170855.pdf?OpenElement> [lastet ned 14. november 2016]

Muntlige kilder

- Antonio Giustozzi. Seminar i Landinfo november 2015.
- Diplomatkilde. E-poster av 12. april, 30. august, 14. oktober og 25. oktober 2016.
- Internasjonal kilde. E-postkorrespondanse januar – november 2016.
- Internasjonal organisasjon. Samtale i Kabul 17. april 2016.
- Nasjonal tenketank. Samtale i Kabul oktober 2013.

Vedlegg 1: Kabul provins

Kilde: OCHA 2014